

Hatoldalú tárgyalás az észak-koreai nukleáris kérdésről

Zhu Ruichen

Az észak-koreai nukleáris konfliktus 2002 októberében tört ki. A konfliktus okozta nemzetközi válság megoldása érdekében első alkalommal 2003 áprilisában az Egyesült Államok, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság (továbbiakban Észak-Korea) és a Kínai Népköztársaság (továbbiakban Kína) diplomáciai képviselői találkoztak a kínai fővárosban. Ezt a tárgyalást később **Háromoldalú Tárgyalásnak** nevezte el a nemzetközi közösség. 2003 augusztusa és 2004 júliusa között az ún. **Hatoldalú Tárgyalásnak** három fordulóját tartották az Egyesült Államok, Észak-Korea, Kína, Oroszország, Japán és a Koreai Köztársaság (továbbiakban Dél-Korea) részvételével.

Tehát ez ideig az észak-koreai nukleáris válságról egy alkalommal került sor a Háromoldalú Tárgyalás keretében és három alkalommal Hatoldalú Tárgyalás keretében. Minden tárgyalás hivatalos, kormány szintű, kínai közvetítő révén zajlott le, a pekingi, Diaoyutai állami vendégházban.

I. Visszapillantás a múltbeli tárgyalásokra

1. A **Háromoldalú Tárgyalás** 2003. április 23-tól 25-ig tartott Pekingben az észak-koreai, amerikai és kínai diplomaták részvételével. Az amerikai küldöttséget James Kelly államtitkár-helyettes, az észak-koreait Lee Gen, míg a kínai delegációt Fu Ying vezette.

A tárgyalások során mindhárom fél egyetértett abban, hogy a háromnapos tárgyalásaik jó kezdetet jelentenek az észak-koreai nukleáris törekvések miatt kialakult válság rendezéséhez. Mint Liu Jianchao kínai külügyminisztériumi szóvivő elmondta, „sikerült jobban megérteni egymás álláspontját, minden fél kinyilvánította a békés megoldás iránti vágyát, és megállapodtak, hogy diplomáciai csatornákon keresztül fenntarják a kapcsolatot a pekingi tárgyalások folytatása érdekében. (www. ma. hu. 2003. 04. 25. Észak-Korea „új, merész javaslatot” tett)

2. A **Hatoldalú Tárgyalás első fordulóját** 2003. augusztus 27-től 29-ig tartották a két Korea, Kína, az Egyesült Államok, Oroszország és Japán képviselőinek részvételével. Ezek az országok az Észak-Koreával valamilyen módon kapcsolatban álló Oroszország, Kína, továbbá a térség gazdasági csúcshatalma, Japán, a közvetlenül fenyegetett Dél-Korea és végül, de nem utolsósorban a világ egyik szuperhatalma, az Egyesült Államok. Észak-Koreát Kim Jong-il külügyminiszter-helyettes, Kínát Wang Yi külügyminiszter-helyettes, Japánt Ichiro Aisava külügyminiszter-helyettes,

Dél-Koreát Lee Soo-hyuck külügyminiszter-helyettes, az Egyesült Államokat James Kelly államtitkár-helyettes, Oroszországot pedig Alexander Losyukov külügyminiszter-helyettes képviselte.

A tárgyalások során a felek képviselői kifejtették álláspontjukat az észak-koreai atomprogramot illetően, és javaslatokat terjesztettek elő a konfliktus megoldására, továbbá megállapodtak a tárgyalások folytatásáról.

3. A *Hatoldalú Tárgyalás második fordulóját* 2004. február 25-től 27-ig tartották. A kínai delegációt Wang Yi külügyminiszter-helyettes, a japán delegációt Ichiro Aisava, a dél-koreai delegációt Lee Soo-hyuck, az orosz delegációt Alexander Losyukov, az amerikai delegációt James Kelly, az észak-koreai delegációt pedig Kim Kye-gwan vezette.

A tárgyalások során az alábbi kitűzött célokat sikerült elérni: megállapodást írtak alá, munkacsoportot állítottak fel, és kitűzték a következő tárgyalás időpontját. A zárónyilatkozatban kifejezték reményüket a Koreai-félsziget atomfegyvermentesítésében és a konfliktus békés rendezésében.

A tárgyalást követően Kelly elismerte, hogy bár a Washington és Phenjan közötti ellentétek élesek, ennek ellenére a két bilaterális találkozón fontos kérdéseket sikerült megbeszélni.

A sikeres tárgyalásokat követően azonban a dolgok visszatértek a régi kerékvágásba, mert Washington ragaszkodott a korábban felállított szigorú feltételeihez, és a phenjani fél ezzel párhuzamosan azt nyilatkozta, hogy a konfliktus forrása az amerikaiak bizmatlan és barátságtalan magatartása. (EUROPÉER 2004. december 25., Hat nap Pekingben)

4. A *Hatoldalú Tárgyalás harmadik fordulóját* 2004. június 24 – 26. között rendezték meg. A kínai delegációt Wang Yi külügyminiszter-helyettes, a japán delegációt Ichiro Aisava, a dél-koreai delegációt Lee Soo-hyuck, az orosz delegációt Alexander Losyukov, az amerikai delegációt James Kelly, az észak-koreai delegációt pedig Kim Kye-gwan vezette.

Kézzelfogható megállapodás nem született, de létrejött egy olyan elvi egyezség, amely szerint az észak-koreai nukleáris tevékenységek befagyasztása lehet a megoldás első lépése.

Megegyeztek a felek e fordulóban arról, hogy a tárgyalásokat szeptemberben folytatják Pekingben, sőt még a következő kormány szintű forduló előtt megbeszélést tartanak szakértői szinten Észak-Korea nukleáris leszerelésének első lépéseiről, azok megfigyeléséről és a segélyekkel való ellentételezésről. (www.origo.hu. Nagyvilág, 2004. június 26., Eredménytelen tárgyalás Észak-Koreával az atomprogramról.)

Észak-Korea külügyi szóvivője a 3. fordulóban kifejezte hajlandóságát, hogy feladja és átláthatóvá tegye az atomfegyverekkel kapcsolatos összes programot. Kifejtette, hogy az atomprogram befagyasztása az első lépés, és készek az ellenőrök fogadására, ha Washington előbb feloldja a gazdasági szankciókat, gazdasági(energia) segélyt nyújt neki és leveszi a nemzetközi terrorizmust támogató országok listájáról.

(www.radio.hu, 2004. december 25., Észak-Korea visszautasította az amerikai követelést)

Az Egyesült Államok képviselője a 3. forduló után jelezte, hogy Phenjan ismét kísérleti nukleáris robbantások végrehajtását helyezte kilátásba arra az esetre, ha nem fogadják el az észak-koreai atomprogram befagyasztásához szabott feltételeit.

Ezek után a 2004 szeptemberére tervezett negyedik forduló elmaradt. 2004 decemberében Észak-Korea külügyi közleményben figyelmeztetett, addig nem térnek vissza a tárgyalóasztalhoz, amíg George Bush elnök nem állítja össze új kormányát és nem dönt politikájáról.

II. A tárgyalások eredményei

Konkrét és látható eredménye nincs a tárgyalásnak, de elvi és objektív eredménye van:

1. Sikerült jobban megérteni egymás álláspontját és javaslatokat előterjeszteni a konfliktus megoldására
2. Egyetértés született abban, hogy diplomáciai úton kell megoldani a válságot
3. Megállapodás jött létre abban, hogy a Koreai-félsziget mentes legyen az atomfegyverektől.
4. A felek megegyeztek, hogy a tárgyalásokat addig folytatják, amíg sikerül megoldást találni a kérdésre.

III. A tárgyalás szerepe a kérdés megoldásában

Jóllehet a tárgyalásokon nem sikerült elsímitani a nézeteltéréseket, és nem hozott semmilyen konkrét eredményt sem, de legalább a válság nem torkollott ellenőrizhetetlen konfliktusba.

Colin Powell, amerikai külügyminiszter a Hatoldalú Tárgyalás második fordulóját követően fontos, pozitív lépésnek minősítette a tárgyalásokat (EUROPÉER 2004. december 21., Megújuló tárgyalások Észak-Korea atomprogramjáról). 2004 októberében Pekingben, amikor Colin Powell arra a kérdésre, hogy miért nem kétoldalú tárgyalásokat folytat az észak-koreai nukleáris programról, azt mondta, hogy ezzel már 1994-ben is próbálkoztak, de sikertelenül. Éppen ezért most inkább a multilaterális megközelítést, az Észak-Korea szomszédaival való tárgyalásokat választották, hiszen ők a leginkább fenyegetettek. (www.mkogy.hu 2004. október 25., Interjú Colin L. Powell amerikai külügyminiszterrel a CNN hírtelevízióban, Pekingben)

IV. A tárgyalás további folytatásának fő akadályai

A legfőbb akadály az Egyesült Államok és Észak-Korea keményvonalas és jelentősen eltérő álláspontja, és az, hogy egyik fél sem hajlandó változtatni a nézetein.

Az Egyesült Államok szigorúan ragaszkodik az észak-koreai atomprogram leállításához, ellenőrzéséhez, annak teljes leszereléséhez, arra hivatkozva, hogy Észak-Korea atomprogramját bizonyíthatóan teljeskörűen és visszafordíthatatlanul meg kell semmisíteni, és csak a nukleáris leszereléstől teszi függővé a segélyek folyósítását.

Ezzel szemben Phenjan csak akkor hajlandó leállítani az atomprogramját, ha előbb kap biztonsági garanciákat- mindenekelőtt a megnevezési szerződést köt vele az Egyesült Államok-, és gazdasági segítyt nyújt.

2003. augusztus 28-án Kim Jong II észak-koreai külügyminiszter-helyettes a KCNA észak-koreai hivatalos hírügynökségnek világosan és egyértelműen megismételte Phenjan feltételeit, amelyekért cserébe lemondana nukleáris erejének kifejlesztéséről. Észak-Korea azt kívánja, hogy az Egyesült Államok újítsa fel olajszállításait, írjanak alá megnevezési szerződést, tegyék lehetővé a nukleáris erőművek építésének befejezését, és létesítsenek Észak-Koreával diplomáciai kapcsolatot. Ha ezeket a feltételeket Washington teljesíti, Phenjan lehetővé teszi nukleáris létesítményeinek ellenőrzését, és leállítja rakétaexportját. (MTI.hu 29.8.2003. Véget ért az atomtárgyalás Pekingben.)

Észak-Korea képviselője a harmadik fordulón továbbra is kitartott amellett, hogy Észak-Korea kész arra, hogy befagyassza a fejlesztéseket, de csak abban az esetben, ha a Hatoldalú Tárgyalásokon részt vevő országok azonnali gazdasági segítyt nyújtanak neki, mindenekelőtt energiaszállítások formájában. További feltételként szabja, hogy Washington törölje el a vele szemben alkalmazott gazdasági szankciókat, és vegye le arról a listáról, amelyen a nemzetközi terrorizmust támogató államokat tartja nyilván. (www.origo.hu. Nagyvilág, 2004. június 26., Eredménytelen tárgyalás Észak-Koreával az atomprogramról.)

V. Észak-Korea tárgyalási álláspontjának szempontjai

Az északi-koreai nukleáris kérdésben van néhány vitathatatlan tényező:

1. Észak-Korea nukleáris fegyver fejlesztésére irányuló szándéka biztos és határozott;
2. régóta küzd nagy fokú gazdasági nehézséggel;
3. folyamatosan számít a nemzetközi segítyre az ország mindennapi élete és a nukleáris program további folytatása érdekében;
4. nemzetközi közösség, főleg a környező országok hajlandók humanitárius és gazdasági segítyt nyújtani, de egyhangúan ellenzik az atomprogramot;
5. ha nem deklarálja, vagy bár deklarálja, de nem igazolja az atomfegyver rendeltetését, akkor nemzetközi közösség még nyújthat humanitárius segítséget. Így pl.

Dél-Korea a válság hosszú hónapjai alatt sem fagyasztotta be északra irányuló segélyszállításait. (Magyar Rádió online, 2003. augusztus 26., Megegyezésre törekednek a tárgyaló felek az észak-koreai atomvitában);

6. ha deklarálja és bizonyítja, hogy már rendelkezik atomfegyverrel, akkor a nemzetközi közösség nem csupán megszünteti a segítségnyújtást, hanem további szankciókhoz is fog folyamodni, amely tovább fogja nehezíteni Észak-Korea politikai és gazdasági helyzetét.

Észak-Korea idén februárban bejelentette, hogy atomfegyverrel rendelkezik (www.hvg.hu, 2005 március 19., Rice: térjen vissza Észak-Korea a tárgyalóasztalhoz!), de eddig nem bizonyította kézzel foghatóan. A Hatoldalú Tárgyalás első fordulójára előtt Észak-Korea kijelentette, hogy ha nem kapja meg az általa kívánt biztonsági garanciákat, akkor rövidesen atomfegyver-kísérletet hajt végre. A cél az, hogy még jobban megfélemlítse a nemzetközi közösséget, és így vegye rá őket az anyagi segély nyújtására.

Ez már nem egyszeri, hanem fokozatos zsarolás. Ha az első eszköz nem válik be, akkor bevet egy másik súlyosabb eszközt. További zsarolási eszköze már aligha van.

De ugyanakkor Phenjan jól látja azt is, hogy holott már valóban rendelkezik atomfegyverrel, ha azt nem bizonyítja, akkor még van esélye a segítségkérésre. Ellenkező esetben, ha bizonyítja atomfegyverei létét, akkor sem Kína, sem Dél-Korea segítségére nem számíthat a jövőben, ezzel pedig még jobban elszigeteli magát, még nehezebb helyzetbe kerül, hatalma pedig veszélybe sodródik.

Ezért Észak-Korea továbbra is csatlakozni fog a Hatoldalú Tárgyalásokhoz, mert csak ilyen módon érheti el célját, nevezetesen a nemzetközi közösség segítségnyújtását és támogatását.

VI. USA tárgyalási álláspontjának szempontjai

A Hatoldalú Tárgyalás elhúzódásának másik döntő fele az Egyesült Államok. Az amerikai vezetők többször és folyamatosan kifejezésre juttatták, hogy az észak-koreai kérdést diplomáciai és tárgyalás útján, nem pedig katonai úton kívánják megoldani.

2004 októberében Pekingben, Colin L. Powell amerikai külügyminiszter azt mondta a CNN interjújában, hogy a Bush-kormány az észak-koreai nukleáris problémát diplomáciai úton kívánja rendezni. Az Egyesült Államoknak nem áll szándékában sem megtámadni, sem elfoglalni az országot.

Idén márciusban az új amerikai külügyminiszter, Rice az ázsiai körútja negyedik állomásán, Japánban arra bízta Észak-Koreát, hogy hozzon "stratégiai döntést" atomfegyverprogramja feladásáról, megerősítette, hogy az Egyesült Államok nem kívánja megtámadni Észak-Koreát, s a Hatoldalú Tárgyalásokon részt vevő több más országgal együtt kész kollektív biztonsági garanciákat kínálni Phenjannak az észak-koreai atomprogram befejezésével összefüggésben (www.hvg.hu, 2005 március 19, Rice: térjen vissza Észak-Korea a tárgyalóasztalhoz!).

VII. A Hatoldalú Tárgyalás tovább folytatódik

Nos, ha a jövőben sikerül a feleknek — különösen Észak-Koreának és az Egyesült Államoknak — közelíteni álláspontjukat, akkor van remény és esély arra, hogy újabb Hatoldalú Tárgyalás jöjjön létre.

Amennyiben Kim Jong II, Észak-koreai államfő 2004. április 19-i kínai látogatását követően sikeresen megvalósul HU Jintao kínai elnök viszontlátogatása Észak-Koreában, úgy minden remény megvan arra, hogy a Hatoldalú Tárgyalás negyedik fordulóját megtartsák.

Wang Yi kínai külügyminiszter-helyettes a harmadik fordulót követően kijelentette, hogy Észak-Korea és az Egyesült Államok között még mindig nagy a bizalmatlanság, nagyok a nézetkülönbségek, de csökken már a távolság a felek álláspontja között. (www.origo.hu. Nagyvilág, 2004. június 26., Eredménytelen tárgyalás Észak-Koreával az atomprogramról.) .

Ezért a pekingi Hatoldalú Tárgyalás a különböző zavarok ellenére addig fog tovább folytatódni, amíg nem születik egy közös megoldás a nukleáris kérdésre. Mert az emberi történelem és napjaink tanulsága, hogy a nemzetközi kérdések megoldásának legjobb módszere a békés párbeszéd és tárgyalás, nem pedig a katonai erő vagy katonai erővel való fenyegetés.

Felhasznált irodalom és WWW homepagek:

1. <http://www.china.com.cn>, 2004. február 14., Wang Dejun, A Hatoldalú Tárgyalásról.
2. <http://www.china.com.cn> 2003. november 26., Pang Zhongying, Két ázsiai nukleáris kérdés.
3. <http://www.Xinhuanet.com> 2004 június 26., Liao Lie, Li Shijia, Ad esélyt békének.
4. www. ma. hu. 2003. 04. 25. Észak-Korea ' új, merész javaslatot' tett
5. EUROPÉER 2004.december 25., Hat nap Pekingben)
6. www. Origo. hu. Nagyvilág, 2004. június 26., Eredménytelen tárgyalás Észak-Koreával az atomprogramról.
7. www. radio. Hu, 2004. december 25., Észak-Korea visszautasította az amerikai követelést
8. www. mkogy. hu 2004. október 25., Interjú Colin L. Powell amerikai külügyminiszterrel a CNN hirtelevízióban, Pekingben
9. MTL.hu 29.8.2003. Végetért az atomtárgyalás Pekingben.
10. Magyar Rádió online, 2003. augusztus 26., Megyegezésre törekednek a tárgyaló felek az észak-koreai atomvitában
11. www.hvg.hu, 2005 március 19, Rice: térjen vissza Észak-Korea a tárgyalóasztalhoz!